

Yttrande
2026-03-03

MPSV

Yttrande angående återrapportering på uppdrag att agera utifrån gällande rättsläge för att hitta de metoder som innebär att Göteborgs Stad kan fortsätta testa krav på kollektivavtal i lämpliga bygg- och anläggningsprojekt.

Yttrandet

Kollektivavtal reglerar en mängd arbetsvillkor och utgör en anpassad uppsättning regler som i stort ersätter den mer generella lagstiftning som oftast inte stämmer överens de olika förutsättningarna som finns i varje bransch. Det är en nordisk modell för att skapa branschspecifika regler som gör att arbetsmarknadens villkor kan ha en flexibilitet beroende på vilken arbetsplats det gäller. Alternativet till detta är lagstiftning som aldrig kan ta hänsyn specifika branscher.

För en upphandlade part är krav på kollektivavtalsliknande löner och villkor mycket svårare att följa upp än om kravet enbart skulle vara giltigt kollektivavtal. Kollektivavtalen kan vara omfattande och beröra en mängd olika villkorsområden och också varierar kraftigt mellan branscher. Att bara pröva om en leverantör omfattas av kollektivavtal, eget hängavtal eller riksavtal genom arbetsgivarorganisation, är därför enklare och billigare.

En upphandlande part kan idag ställa många krav som följs upp av tredje part. Det kan vara typer av standarder som ISO-certifikat, HBTQI-certifiering, rättvisemärkning, olika former av miljömärkningar osv. Många av dessa är helt frivilliga för leverantör att använda sig av. Det finns ingen lag om att en leverantör måste ha ekologisk märkning eller rättvisemärkning av sina produkter. Men precis som det är frivilligt att skaffa kollektivavtal, kan ändå upphandlande part ställa krav på att leverantör följer dessa av tredje part givna krav. Att ställa krav på att leverantör har kollektivavtal, något som nästan 90 procent av samtliga alla anställda i Sverige omfattas av, borde därför inte vara kontroversiellt.

Kontroll av kollektivavtal är enkelt och billigt. Kontroll och uppföljning av arbetsrättsliga villkor med hjälp av komplicerade modeller är större och svårare. Om det rättsliga läget, entydigt och i nya rättsfall, skulle innebära att kollektivavtal inte går att ställa som krav

får vi finna oss i det och verka för en lagändring. I dagsläget har krav på kollektivavtal ställts i ett enskilt projekt. Det har varken inneburit skada för staden eller överklagats rättsligt.